Riittakerttu Kaltiala

Lääketieteen ja terveysteknologian tiedekunta

33014 Tampereen yliopisto

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

PYYDETTY LAUSUNTO SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNALLE ”EHEYTYSHOIDOISTA”

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt minulta osallistumista keskusteluun ”eheytyshoidoista”, joiden kieltämistä vaaditaan Ehjänä syntynyt -aloitteessa. Ehdotettu keskusteluaikataulu ei valitettavasti sovi minulle, mutta lähetän asiasta kirjallisen kommentin.

"Eheytyshoito" tarkoittanee tässä yhteydessä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien henkilöiden jonkinlaista psykologista ohjaamista tavoitteena muuttaa henkilön seksuaalista suuntautumista tai sukupuolen kokemusta. "Eheytyshoito" ei kuulu minkään tieteelliseen tietoon perustuvan psykiatrisen, psykologisen tai psykoterapiayhteisön lähestymistapoihin tai menetelmävalikoimiin eikä sellaista toteuteta missään näyttöön perustuvaan tietoon nojaavassa psykiatrisessa tai nimikesuojatussa psykoterapeuttisessa palvelussa, ei julkisissa palveluissa eikä yksityisissä. Virallisesta, nimikesuojattujen ammattihenkilöiden toteuttamasta terveydenhuollosta ”eheytyshoitoja” ei tarvitse erikseen kieltää, koska niitä ei ole. "Eheytyshoitoa" koskeva keskustelu ja mahdollinen lainsäädännöllisen huomion tarve kuuluu uskomushoitojen hallinnassa pitämisen piiriin.

Olen kuitenkin huolissani, että päättäjille on esitetty "eheytyshoitoja" käytettävän, ja yhteiskunnassamme ajankohtaisista asioista päätelleen oletan, että tämä kutsu liittyy jotenkin sukupuoli-identiteettikokemuksensa takia fyysisiä sukupuoliominaisuuksia muokkaavia hoitoja toivovien henkilöiden tutkimuksiin ja hoitoon, josta alaikäisten osalta vastaan toisessa asetuksella keskitetyssä erityistason sukupuoli-identiteetin tutkimusyksikössä Taysissa. Palveluvalikoimaneuvoston 2020 antaman suosituksen mukaan alaikäisten sukupuoli-identiteettiin liittyvän dysforian hoidossa ensilinjan lähestymistapa on identiteettikehitystä avoimin mielin reflektoiva psykososiaalinen interventio. Tämä ei ole ”eheytyshoitoa”. Identiteettikehitystä reflektoiva työskentely sellaisenaan tai osana tarpeenmukaista psykiatrisen häiriön hoito tukee nuoruusiässä keskeistä kehitystehtävää, ja sellainen työskentely on nuoruusiän kehityksen tukemisen kannalta edullista monissa muissakin tilanteissa kuin nuoren pohtiessa sukupuoltaan. Jo ilmaisu avoimin mielin kertoo, ettei työskentelyn merkityksestä identiteetin vakiintumisen lopputulokselle aseteta tavoitetta. Samoin kiinnitän valiokunnan huomiota siihen, että mikäli nuori kokee sukupuoliahdistusta ja toivoo korjaushoitojen arviota kärsiessään samanaikaisesti vakavista mielenterveyden häiriöistä, kulloisenkin mielenterveyden häiriön psykoterapeuttinen hoito ei ole ”eheytyshoitoa”. Sen sijaan mielenterveyden häiriön adekvaatti hoito saattaa usein olla välttämätöntä ennen kuin identiteettikehitystä edes voi luotettavasti arvioida, kuten Palveluvalikoimanevoston suosituksissakin todetaan.

Tampereella 1.2.2023

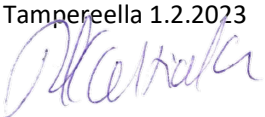

Riittakerttu Kaltiala

Nuorisopsykiatrian professori, Tampereen yliopisto

Ylilääkäri, vastuualuejohtaja, Tays nuorisopsykiatrian vastuualue